

Pajala
KOMMUN

Skyltpolicy för Pajala kommun

Råd och riktlinjer

Skyltar är betydelsefulla

Pajala kommun har som mål att skapa attraktiva stads- och bymiljöer.

Kommunen står mitt i en positiv samhällsutveckling tack vare en spirande malmbyggnation och ett hälsosamt företagsklimat. Det är viktigt att lyfta fram hur affärer, butiker och verksamheter presenterar sig i vår gemensamma omgivning. Kommunen har tagit fram riktlinjer för att uppmuntra till en tydlig och eftertänksam skyltning. I tätorten bidrar skyltar till stadsbilden och på landsbygden blir skylten en del av landskapet.

Kommunens avsikt är att se skyltningen i sin helhet och att med riktlinjer som gör att dessa kan synas i harmoni och respekt för byggnaderna och kommunens olika miljöer. Alla ska behandlas lika och få ett likvärdigt utrymme för sitt budskap. Ingen verksamhets skyltning ska ta över sin omgivning.

Riktlinjerna ska verka vägledande för Dig som ska söka bygglov för en skylt, vare sig Du är butiksägare, fastighetsägare eller skyltmakare. Varje skylt-ärende är unikt. Inget företag är likt det andra och ingen tätorts- eller landsbygds- miljö är exakt lik den andra. Riktlinjerna ska även fungera som ett stöd för Plan- och miljönämndens arbete.

Genom kommunens Plan- och miljöhänsyn kan Du som vill sätta upp skyltar få rådgivning om lämplig placering och utformning.

Riktlinjerna har utarbetats i samarbete mellan Plan- och miljöhänsyns planingenjör/arkitekt, och bygglovshandläggare, företagare, handlare, fastighetsägare samt Pajala kommuns Pensionärs- och tillgänglighetsråd.

Lagstiftning

Plan- och bygglagen (PBL 2010:900)

Plan- och bygglagen är den lag som främst reglerar skyltning inom detaljplanlagt område. Uppsättandet av skyltar styrs även i viss mån av: Ordninglagen, Miljöbalken, Väglagen, Pajala kommuns ordningsstadga samt Lagen med särskilda bestämmelser om gaturenhållning och skyltning.

Enligt PBL ska skylt och ljusanordningar placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- och landskapsbilden, natur- och kulturvärdena på platsen och intresset av en god helhetsverkan.

Bebyggelseområdets särskilda historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden ska skyddas vid uppsättande av skylt. Ändringar och tillägg i bebyggelsen ska göras på ett varsamt sätt så att befintliga karaktärsdrag respekteras och tas till vara.

Enligt denna lag får inte skyltar och ljusanordningar lokaliseras, placeras och utformas på ett sådant sätt att skylten eller ljusanordningen kan medföra en sådan påverkan på grundvattnet eller omgivningen i övrigt som innebär fara för människors hälsa och säkerhet eller betydande olägenhet på annat sätt.

En skylt ska vara passande för sitt ändamål, ha en god form-, färg- och materialverkan, och vara tillgänglig för personer med nedsatt rörelse eller orienteringsförmåga.

Plan- och byggförordningen (PBF 2011:338)

I Plan- och byggförordningen (PBF) som är kompletterande föreskrifter till PBL sägs att: I områden som omfattas av en detaljplan krävs det bygglov för att sätta upp, flytta eller väsentligt ändra skyltar eller ljusanordningar.

Om man bryter mot dessa bestämmelser har kommunen rätt att ta ut en byggsanktionsavgift.

Mått och bestämmelser

Höjden till en skylts underkant bör vara minst 2,5 meter. Höjden mellan trottoar och skyltens underkant får aldrig understiga 2,3 meter enligt *Pajala kommuns ordningsstadga*. Det är inte enbart av utseende skäl som skylten bör placeras minst 2,5 meter över gångbanan. Praktiska skäl, såsom underhåll, har också betydelse och även risk för personskador. Om skylten når ända fram till körbanan måste den placeras minst 4,7 meter över körbanan enligt ordningsstadgan. Att placera flaggskyltar i gathörn är oftast olämpligt. Av tillgänglighetsskäl ska minst en passage på 1.3 meter lämnas på gångbana eller trottoar rekommenderar Pensionärs- och tillgänglighetsrådet.

Nära vägar och på landsbygden

Skyltning utanför detaljplanerat område kräver inte bygglov men en skylt nära väg kan behöva tillstånd enligt *Lag med särskilda bestämmelser om gaturenhållning och skyltning*. Är skylten mindre än 50 meter från allmän väg krävs tillstånd från *Länsstyrelsen* enligt *Väglagen*.

Ansvarsförhållanden

Fastighetsägaren ansvarar mot myndigheten för att skyltar har bygglov och att skyltar som inte längre har någon funktion tas ner. Fastighetsägare till större fastigheter med många hyresgäster bör i ett tidigt stadium samordna sina hyresgästers skyltar i samråd med Plan- och miljöenheten. Det underlättar för alla parter.

Tillgängligt för alla

Enligt lag ska platser dit allmänheten har tillträde vara tillgängliga och användbara. Framkomlighet för rullstol innebär att även barnvagnar och rullatorer kan passera. Tänk på god kontrastverkan för alla med nedsatt syn. Lysande skyltar är svårare att uppfatta än belysta. Belysning ska vara bländfri. Öppettider med punktskrift är bra för både kund och butik. Fristående skyltar och gatupratere kan ha avslutning nedåt så en vit kapp kan känna skylten.

Utformning

All skyltning ska ta hänsyn till sin bakgrund. Skyltens form, storlek i höjd och bredd, samt dess placering ska avgöras av husets arkitektur och omgivningens skala. Ibland kan detta innebära att en skylt måste få en annan, mindre framträdande utformning än den man först tänkt sig. Tänk på husets proportioner och var fönster och dörrar är placerade. Skyltningen bör koncentreras till entréerna.

Skyltar ska till färg, form och storlek anpassas till den byggnad de placeras på. Om avståndet till betraktaren är litet ska skylten ges en rimlig storlek. Skyltning bör i huvudsak endast förekomma i gatuplanet. Undvik att placera skyltar på tak om skylten konkurrerar med byggnaden. Takskyltning kan fungera om den kompletterar byggnaden på ett väl avvägt sätt.

Skyltens innehåll

Skyltar ska vara lättlästa, rättstavade och innehålla en begränsad mängd information. Det är bättre med en benämning av verksamheten som till exempel "järnhandel", eller en symbol än att försöka räkna upp alla olika varumärken eller tjänster som erbjuds. Undvik att upprepa och begränsa antalet skyltar.

Färg, form och samordning

Om det finns många hyresgäster eller verksamheter i samma byggnad bör skyltarna inordnas i en samordnad utformning. Utspridda skyltar bör undvikas och ges en samlad utformning. Det är bra att titta på hur skyltningen är utformad på resten av huset. Finns en samordning sedan tidigare då är det lämpligt att följa den. Skylten bör inte skymma eller helt täcka husets fasaddetaljer. Det är även viktigt att underhålla skyltar och byta ut detaljer som är trasiga.

Ljus och belysning

Belysta skyltar och lysande skyltar ger helt olika uttryck. En skylt med separata lysande bokstäver ger ett mer gediget intryck än en hel lysande skyltlåda. Idag finns diodteknik som man kan välja istället för traditionella neonskyltar. De har längre livslängd och har lägre strömförbrukning. De går dessutom att tillverka tunnare. En skylt ska belysas så att den inte bländar gående eller andra trafikanter. Den får inte heller störa boende. Blinkande och bildväxlande skyltar bör i regel undvikas. I området kring Soltorget i Pajala centrum rekommenderas neonskyltning, diodskyltning eller skylt i form av friliggande bokstäver. Skyltningar som samspelar med områdets 50- och 60-tals bebyggelse.

Skyltning från 1960 talet som kompletterar byggnaden från samma årtionde på ett väl avvägt sätt.

Samordning av skyltar.

Skyltning som harmoniserar och kompletterar byggnaden.

Typer av skyltar

Fasadskylt är en enkelsidig skylt som monteras direkt mot husfasaden. Några exempel är plåtskyltar, ljuslådor och profilbokstäver. Målade bokstäver eller friliggande profilbokstäver kan utformas stiligt och elegant.

Flaggskylt kan innebära en skylt som placeras vinkelrätt mot fasaden. Den kan till exempel utformas som en pendelskylt hängande på en stång, men kan även vara en monterad skyltlåda. Flaggskyltar fungerar effektiva på smala gator och där fasadskyltar inte kan ses på längre håll.

Fristående skylt är en skylt på en stolpe eller på flera ben monterad direkt i marken. Den kan väljas som skylt inom tomtmark. Däremot får den inte monteras på allmän mark som t.ex. en trottoar då den försämrar framkomligheten. Pyloner eller tinnar bör inte vara högre än högsta tillåtna byggnadshöjd enligt gällande detaljplan, om inget annat anges i den.

Vepor kan vara tillfälliga vävskyltar på byggnadsställning eller på fasad under en kort tid. Information som anses lämplig för tillfälliga fasadvepor kan vara kampanjer, evenemang eller information som är direkt kopplad till byggnaden den hänger på förutom budskap av typ "lediga lokaler".

Bildväxlande skyltar kan ha både mekaniskt rullande planscher eller lysande elektroniska bildskärmar med rörliga bilder. De är ofta storskaliga och är därför svårplacerade i en tätorts centrum eller i stads kvarter.

Trottoarpratare är av mer tillfällig karaktär och ska placeras så att de inte är i vägen för synskadade, gående, rullstolar och barnvagnar.

Text monterad direkt på glaset, med separata bokstäver på utsidan av glasrutan i ett skyltfönster, kan vara mycket effektiv. Tänk dock på att inte täcka för dina varor i skyltfönstret.

Vad är bygglovspliktigt?

Plan- och bygglagen (PBL) anger generellt att det krävs bygglov för att sätta upp eller väsentligt ändra skyltar och ljusanordningar inom planlagt område. Lagen ger ingen anvisning om vad som skall betraktas som skylt.

Plan- och miljönämnden kommer därför att i den fortsatta handläggningen att betrakta även följande som skylt- eller ljusanordning:

- Fasta markiser eller uppfällbara markiser och solskydd med informations och reklamtext.
- Täckta skyltfönster som täcker mer än ¼ av fönsterrutan med text på utsidan av fönstret.
- Flaggstänger med reklam – även på byggnaders fasader och tak.
- Banderoller över gator och på fasader, broräcken, staket o.dyl. som inte har fått tillstånd av polismyndigheten enligt Ordningsslagen.
- Trottoarpratare.
- Informations- och hänvisningstavlor.
- Affischtavlor och affischpelare.
- Omfattande fasadbelysning av byggnad.

Även andra typer av skyltar kan vara bygglovspliktiga. Om du är osäker kontakta Plan- och miljöenheten.

Goda exempel på några bygglovspliktiga skyltar

Tillfällig skylt

Fristående skylt

Friliggande profilbokstäver

Flaggskylt

Neonskylt

Ljusslåda som skylt placerad vid entrén

Bygglovsbefriade skyltar

Följande skyltar kräver inte bygglov - om de följer de generella riktlinjerna se *sidan 8* och nedanstående:

- Fasadskyltar **mindre** än 0,25 m², som är obelysta och monterade mot fasad på ett hus.
- En **befintlig skylt** som bara byter innehåll - om den är lika stor.
- Du får **byta** ut en skylt med max 10% storleksavvikelse om det är samma typ av skylt och belysning.
- **Skyltar inomhus** är inte lovpliktiga, men kan kräva andra tillstånd.
- En eller flera **byggskyltar** på max 15 m² ingår i bygglovet om de *under byggtiden* placeras *inom byggområdet* och svarar på frågorna *vem, vad* och *när*.
- Tillfälliga skyltar för upp till 72 timmar.

Bra exempel på skyltning med text på utsidan av glasrutan som inte är bygglovspliktig när den inte täcker mer än en ¼ av skyltfönstret.

Lagar som styr

Plan- och bygglagen (SFS 2010:900)

2 kapitlet 6 och 9 §§

8 kapitlet 1, 3, 13 och 17 §§

9 kapitlet 8 §

11 kapitlet 17 och 51 §§

16 kapitlet 7 §

Väglagen (1971:948)

3, 43 och 46 §§

Lag (1998:814) med särskilda bestämmelser om gatuhållning och skyltning

5–10 §§

Ordningslagen (1993:1617)

3 kapitlet 1–3 §§

Förordning om gatuhållning och skyltning (1998:929)

2 och 3 §§

Pajala kommuns ordningsstadga (2011)

9 och 10 §§

Så här ansöker du om bygglov

Ta gärna en tidig kontakt för att höra vad som gäller just i Ditt fall. Blankett för ansökan om bygglov för skylt ska lämnas in tillsammans med en färglagd och måttsatt ritning. Ritningen ska visa skyltens utseende och dess placering på fasaden. När det gäller en fristående skylt är det bra att komplettera med en situationsplan som visar skyltens placering på tomten. Komplettera gärna med fotomontage. Bygglov är förenat med en kostnad enligt fastställd taxa.

Blankett för ansökan om bygglov hittar du på Pajala kommuns hemsida www.pajala.se eller på Plan- och miljökontoret.

Ansökan skickas till:

Plan och miljöenheten
Medborgarvägen 4
98485 Pajala

Har du ytterligare frågor kontakta oss på :

Telefon: 0978-120 00

E-post: planmiljo@kommun.pajala.se

Generella riktlinjer för skyltning

Ta alltid kontakt med Plan- och miljöenheten innan du sätter upp din skylt.

Skyltar ska anpassas till den byggnad de placeras på och sin omgivning.

Skyltar ska vara lättlästa och innehålla en begränsad mängd information, undvik särskrivningar och ”svengelska”.

När det finns flera verksamhetsskyltar på en byggnad ska dessa samordnas.

Skyltar ska belysas så att inte ljuset bländar närliggande bostäder, gående och andra trafikanter.

Blinkande och bildväxlande skyltar bör undvikas.

Ta ner din skylt när den inte har någon funktion längre.

Vårda din skylt och håll den i gott skick.

En bra skylt fungerar bättre än flera dåliga.

